

VERENIGINGSNIEUWS

HET GENOOTSCHAP OP WEG NAAR 2000 (12) "OVER KIJKEN EN ZIEN"

Natuurstudie kan op veel manieren worden beleefd. Binnen een vereniging als de onze worden op diverse wijzen gegevens verzameld. Leden van studiegroepen die inventariserend bezig zijn, leggen hun waarnemingen vast op waarnemingskaarten. Anderen verrichten gericht onderzoek met batdetectors, fuiken en andere hulpmiddelen. De resultaten van deze studies vinden veelal hun bekroning in de vorm van een artikel in het Natuurhistorisch Maandblad. Op deze wijze kan iedereen kennis nemen van het onderzoek en bekijken wat de betreffende auteur heeft gezien.

Echte gedragstudies worden binnen het Genootschap eigenlijk niet of nauwelijks uitgevoerd. Waarschijnlijk omdat ze erg tijdrovend zijn of omdat de onderzoeker het geduld niet kan opbrengen een dier in zijn natuurlijke omgeving te observeren. Kijken is een wezenlijk onderdeel van de ethologie. Nog moeilijker is de interpretatie van de verkregen gegevens. Vele uren kijken geeft geen garantie dat men ook de verbanden goed interpreteert en zo gedragspatronen ziet.

Het is daarom des te aardiger eens even stil te staan bij een speciale vorm van natuurstudie die enkele genootschapsleden al ruim 10 jaar praktiseren. Binnen de Herpetologische Studiegroep zijn Niek Frigge en Peter Keyzers geen onbekenden. Van 1983 tot 1988 hebben ze samen gewerkt aan een film over de herpetofauna in onze provincie. Een tijdrovende productie die mede tot stand kon komen door financiële bijdragen van de Provincie Limburg, het Wereld Natuur Fonds en het Natuurhistorisch Genootschap. Een hoogtepunt voor de makers vormde ongetwijfeld de première van "Amfibieën en reptielen van Limburg" in 1989 in een bomvolle Oranjerie te Roermond. Daarna is de film nog ruim 40 maal vertoond bij diverse gelegenheden. En iedere keer oogste de film bewondering, bewondering voor de perfecte montage, voor de uitzonderlijke beelden, maar vooral voor het doorzettingsvermogen en het geduld waarmee de auteurs hun bevindingen hebben weten vast te leggen.

Beide filmers gingen daarna hun eigen weg, maar niet zonder regelmatige terugkoppeling naar elkaar. Er bleef een band bestaan waar-

in beiden elkaar adviseerden en in de meest gunstige zin bekritiseerden. Niek realiseerde in de daaropvolgende jaren films over onder andere het gedrag van salamanders en over de Muurhagedis in Maastricht. Peter stapte over van 8 mm naar 16 mm en koos daarmee een professionelere maar ook moeizamere weg. Bij beiden bleef de liefde voor de herpetofauna centraal staan en hun producten waren niet minder bezienswaardig.

Aanleiding tot mijn schrijven vormt de subsidie-aanvraag die het bestuur via de Herpetologische Studiegroep medio 1991 ontving voor het maken van een kopie van een film die Peter inmiddels in 1990 over de Adder had gerealiseerd. De aanvraag werd ingediend bij het Provinciale Bestuur dat eind 1991 positief beschikte. De betreffende kopie is inmiddels gereed. De film is daarmee toegankelijk geworden voor een breed publiek.

Het origineel van "Vipera berus, de Adder" beleefde zijn première in maart 1991 op het Euregio Filmfestival in Munstergeleen en behaalde daar de zilveren onderscheiding. Op de Nederlandse Filmdagen werd de film in zijn categorie eveneens met zilver bekroond. Op het Europees festival Naturale in Bad Dürkheim (Duitsland) ontving de productie de Goldene Auerhahn, de hoogste onderscheiding die slechts incidenteel in de geschiedenis van het festival wordt toegekend. In mei van dit jaar tijdens het vier dagen durende Benelux Filmfestival bereikte de film een voorlopig hoogtepunt. Niet alleen behaalde de film de hoogste onderscheiding in zijn klasse, tevens ontving hij het Laureaat van het festival, waarmee hij werd uitgeroepen tot de beste productie over alle categorieën. Nu zijn filmonderscheidingen natuurlijk een hele eer voor de maker, maar belangrijker is nog dat een natuurfilm zijn publiek aanspreekt en weet te informeren en te boeien. Om met de woorden van Peter zelf te spreken: "Er kwam een jurylid op een Europees festival naar me toe en vertelde dat hij zeer onder de indruk was van de film. Vóór het zien van de film hadden Adders iets afstotelijks voor hem. Bij de eerste beelden gingen hem de haren van afkeer letterlijk overeind staan. Maar na 20 minuten was de Adder voor hem veranderd van een gruwelijk beest in een dier dat een uitermate interessant gedrag en liefdesleven kent. Dat was voor mij

IN MEMORIAM Jos Pfenning

Op 13 oktober overleed, volkomen onverwacht, Jos Pfenning. Hij werd 47 jaar. Vrijwel vanaf de oprichting was hij lid van de Vlinderstudiegroep van het Natuurhistorisch Genootschap in Limburg. De studiegroep heeft daarmee een van haar actieve leden verloren.

Een regelmatig bezoeker van de bijeenkomsten was Jos niet, zeker de laatste jaren niet meer. Des te aktiever was hij thuis, waar hij bijna al zijn vrije tijd in zijn hobby stak. Zijn grote passie was het kweken van vlinders. Gewone en zeldzame soorten, hij genoot ervan ze groot te brengen. Hij deed dat met een zorgvuldigheid, die menigeen niet van hem verwachtte, en registreerde nauwgezet het verloop van elke kweek. Het materiaal daarvoor kreeg hij via correspondenten uit heel Europa, van de Noordkaap tot Gibraltar. Meer dan 200 vlindersoorten kweekte hij thuis met succes, waaronder heel wat "moeilijke". De techniek van de handparing had hij als een van de weinigen in de vingers.

Als mens was Jos apart. Een jongensachtige, soms kwajongensachtige uitbundigheid straalde van hem af. Hij zat vol optimisme, vol zelfvertrouwen, en vol werklust. Zijn leven werd beheerst door drie dingen: op de eerste plaats de zorg voor zijn gezin; op de tweede en derde plaats: zijn vlinders, en fortuna. Hij praatte als Brugman. Een gesprek over zijn hobby werd dan ook al gauw een enthousiaste monoloog, waarbij de toehoorder onherroepelijk werd meegesleurd in zijn beleevingswereld. Dat was een wereld, waarin de grens tussen realiteit en fantasie soms vervaagde; onverbetelijker optimist als hij was, sprak hij over zijn wensen en dromen alsof ze al in vervulling gegaan waren. Dat dit bij anderen soms ongedronde verwachtingen wekte is logisch, maar jammer. Typerend voor Jos is de stelligheid waarmee hij meende dat hij minstens tachtig jaar zou worden. Het werd iets meer dan de helft. Maar, Jos leefde zo intens, dat hij dubbel genoten heeft van de jaren die hij had.

Wij gaan verder. Met de herinnering aan een kleurrijk collega. Heel anders is dat voor zijn vrouw en voor zijn dochters. Zij kunnen niet gewoon verder. Zij hebben niet genoeg aan herinneringen. Zij hadden hem nog zo broodnodig. Nu; en morgen; en nog lang. Naar hun toe voelen wij een pijnlijke machteloosheid, en een intens medeleven. Wij wensen hun de kracht toe, om het optimisme van Jos in huis te laten voortleven.

F.C.

het grootste compliment. Daarvoor heb ik deze film ook gemaakt. Mensen liefde en begrip te laten opbrengen voor diersoorten die over het algemeen als griezelig worden beschouwd. Respect opbrengend voor de natuur in al haar facetten".

En is deze vorm van natuurstudie dan eigenlijk niet de moeite waard om te continueren en te stimuleren? Het bestuur van het Genootschap (op weg naar 2000) zal er alles aan doen om dit soort initiatieven blijvend te ondersteunen.

A. Lenders, voorzitter